

beskrivs klinisk bakteriologi som »...läran om bakteriellt betingade infektionssjukdomars patogenes, laboratoriediagnostik...» Boken innehåller ett kapitel om serologisk diagnostik, men det saknas en motsvarande sammanhållen redogörelse för den betydligt vanligare odlingsdiagnostiken. Sådan information finns i stället insprängd i ett flertal kapitel.

Det hade varit en fördel med ett övergripande kapitel som tydliggjort vårdkedjan, dvs relationen mellan patientvården och de bakteriologiska laboratorierna. Beskrivning av kvalitetsssäkringsprocessen inom laboratorierna hade med fördel även kunnat ingå i ett sådant kapitel.

Sammanfattningsvis är boken ett välkommet nytillskott inom ämnesområdet klinisk bakteriologi. •

Anorexia ur medicinskt sjukdoms- perspektiv

Maria Råstam Bergström, Christopher Gillberg, Carina Gillberg. **Anorexia nervosa. Bakgrundsfaktorer, utredning och behandling.** 155 sidor. Stockholm: Liber Utbildning, 1995. Pris ca 270 kr. ISBN 91-634-0963-1.

Recensent: överläkare Rolf Glant, specialenheten för anorexi/bulimi, Löwenströmska sjukhuset, Upplands Väsby.

Anorexia nervosa är den klassiska ätstörningen, beskriven i den medicinska litteraturen redan på 1600-talet. Sjukdomen väcker ofta stor uppmärksamhet och har på sätt och vis blivit ett signum för 1990-talets kroppsfixering inom reklam, media och livsstil.

Tillsammans med bulimia nervosa, hetsättningsstörning och obesitas tolkas ofta ätstörningar som en bild av vår kroppsfixerade överflödeskultur. Många ser dessa syndrom som kulturbetingade och välfärdsutlösta beteendestörningar, som egentligen inte är några sjukdomar.

Stort behov av ökad kunskap

I den moderna forskningen kring anorexia nervosa börjar

man skönja tecken på att detta inte är sant. Sjukdomen har funnits långt tillbaka i tiden, och fall beskrivs nu från jordens alla länder, I-länder såväl som U-länder. Mycket talar också för att de symtom som ansetts vara karaktäristiska för sjukdomen, rädslan för att bli tjock och störningen av kroppsuppfattningen, åtminstone delvis är kulturella artefakter eller pålagringar. Då anorexisjukdomen i många fall får ett långvarigt förlopp och långtidsmortaliteten är hög, är det viktigt att man inom vården tar syndromet på allvar. Specialiserade enheter för vård av ätstörningar har visserligen startats i de flesta landsting under senare år, men behovet av kunskaper om ätstörningar i den övriga sjukvården är stort. Det är därför med stor tillfredsställelse som jag skriver denna bokanmälan.

Barnpsykiaterns perspektiv

Författarna är verksamma inom barn- och ungdomspsykiatri i Göteborg. De har genomfört en omfattande och mycket väljordad studie av anorexia nervosa hos tonåringar, vilken bildar bakgrunden till föreliggande bok. Boken är indelad i korta kapitel, som belyser olika aspekter på sjukdomen. Den är tydligt disponerad och ger en god sammanfattning av aktuellt vetenskapligt och kliniskt vetande om sjukdomen. Boken behandlar enbart anorexia nervosa och inte de övriga ätstörningarna, t ex bulimia nervosa. Perspektivet är av naturliga skäl barnpsykiaterns, vilket bl a avspeglas i en enligt min mening (som vuxenpsykiater) överdriven försiktighet beträffande användningen av antidepressiv medicinering i samband med depression hos anorektiker.

Författarna belyser på ett bra sätt komorbiditeten vid anorexia nervosa, framför allt beträffande depressioner och tvångssyndrom. Bra är också att man betonar vikten av somatisk utredning utifrån möjligheten att patienten även har en annan, samtidig somatisk sjukdom, något som annars lätt kan döljas av anorexisymtomen.

Teorier och orsaker

I kapitlet om sjukdomens orsaker görs en kortfattad och

nyanserad genomgång av olika teorier och aktuell forskning kring tänkbara uppkomstmekanismer. Bl a gör man en välbehövlig genomgång av myterna kring familjen som orsak till sjukdomen, något som det inte finns några vetenskapliga belegg för. De betonar också anhörigas svåra situation, samtidigt som man framhåller betydelsen av familjens medverkan i behandlingen.

Författarna, som är neuropsykiatriskt inriktade, tar också upp den enligt deras synsätt stora förekomsten av empatistörningar hos patientgruppen. Jag delar inte helt deras syn på detta men finner ändå författarnas resonemang och erfarenheter intressanta, särskilt när det gäller manliga anorektiker.

I kapitlet om fysiska komplikationer ges en något kortfattad men bra genomgång av sjukdomens effekter på de olika organsystemen. En viktig komplikation, som uppmärksammas först under senare år, är den ökade risken för osteoporos som kan uppstå redan vid kortvariga sjukdomsförlopp.

Praktiska råd om handläggning

Författarna ger i kapitlen om utredning och behandling praktiska och tydliga råd om handläggning av nydebuterad anorexia nervosa. Man framhåller också vikten av ett brett utbud av olika behandlingsformer på olika vårdnivå, från öppen vård till intensivvård. Någon närmare beskrivning av olika behandlingsmodeller ges dock ej, vilket hade varit önskvärt.

I två avslutande kapitel behandlas sjukdomens prognos och förlopp. Dessa något korta kapitel visar tydligt att anorexia nervosa är en allvarlig sjukdom med ett många gånger långvarigt förlopp, något som också avspeglas i några av de illustrativa fallbeskrivningar som avrundar boken.

Bred målgrupp

Sammanfattningsvis vill jag varmt rekommendera denna bok för alla som är intresserade av en aktuell och lättillgänglig översikt och introduktion till sjukdomen anorexia nervosa. Boken vänder sig till en bred målgrupp, från läkare och annan vårdpersonal till anhöriga och drabbade.

Boken utgår från ett medi-

ciniskt sjukdomsperspektiv och går inte närmare in på psykologiska aspekter på omhändertagande och behandlingen av dessa patienter. Detta kan naturligtvis uppfattas som en brist. Trots detta är boken av stort värde även för den psyko-terapeutiskt arbetande anorexi-behandlaren, då det är av stor vikt att man som behandlare har goda kunskaper om alla aspekter av anorexia nervosa, även de rent medicinska. •

Bokanmälningar i Läkartidningen – syfte och urval

Syftet med Läkartidningens bokanmälningar är att läsarna skall få ett välgrundat omdöme om ny litteratur som intresserar en medicinskt kunnig läsekreter. Böcker som är av intresse för många läkare eller som är pionjärverk på områden i snabb förnyelse prioriteras.

Bokspalterna är inte rätt plats för personlig polemik mot bokförfattarens åsikter – debattinlägg om böcker placeras på debattplats.

För att avgöra om en bok är värd att skaffa eller läsa behöver läsarna besked om t ex

- vetenskaplig kvalitet, aktualitet och praktisk användbarhet i svensk miljö (i arbetet på klinik eller vårdcentral, som uppslagsverk, för grund-, vidare- och efterutbildning);
- hur väl boken uppfyller målgruppernas behov, även pedagogiskt;
- bokens värde i förhållande till andra i Sverige spridda (eller helt nya) arbeten i samma ämne.

Läkartidningens redaktion väljer böcker för anmälan samt recensenter, men vi välkomnar förslag om utländska böcker som bör anmälas därför att de är av stort intresse för vår breda läsekrets.

Skriv inte anmälan spontant utan att du fått klarsignal från bokredaktionen. Risken för dubbelarbete är annars stor.